

Alios clericos convocare posset. Omnes autem qui convocantur interesse debent, nisi sufficienter excusentur. Coll. Andeg., *Hierarchie et Synodes*, t. 3, p. nobis 247; *Lequeux*, n. 31, etc.

6° Tota synodi auctoritas a solo derivatur episcopo, qui sua decreta et constitutiones synodales facere et executioni mandare potest absque capituli et cleri approbatione; tenetur enim consilium capituli exquirere, non vero consensum ejus expectare, ut declaravit Cong. conc. 27 martii 1632, 26 febr. 1639 et 26 nov. 1689.

7° Episcopus, priusquam synodales constitutiones promulget, sui capituli consilium exposcere debet; deinde in ipsius arbitrio erit aut huic consilio acquiescere, aut in suo proposito persistere, prout magis expedire judicaverit. *Bened. XIV*, de Synodo diœces., lib. 13, cap. 1, n. 15.

8° Non tenetur tamen episcopus sua decreta synodalia ante eorum publicationem mittere Romam, ut expresse docent *Gavantus*, *Barbosa*, *Ferraris*, etc. Contra, cum multi, sub prætextu exemptionis, canonibus concilii provincialis obedire nollent, mos ab ipsis episcopis fuit inductus ut eorum actus, ante publicationem, iudicio sedis Apostolicæ submitterentur, *Van-Espen*, p. 1, tit. 20, cap. 3, n. 3.

9° Neque synodus diœcesana, neque synodus provincialis se sanctas inscribere possunt, quia ille titulus nunc solis tribuitur conciliis generalibus, ut testatur *Bened. XIV*, de Synodo diœces., l. 1, cap. 3, n. 1.

P. VII. — De vicario generali Episcopi.

Nomine vicarii generalis, ille intelligitur qui ab episcopo constitutus est, cum generali potestate ut vices ejus in tota diœcesi gerat. Nulla fit mentio vicariorum generalium in Decreto Gratiani, neque in Decretalibus Gregorii IX, sed in Sexto et Clementinis non raro nominantur et officia eorum assignantur: unde concluditur eos in sæculo decimo tertio existere cœpisse, ut in Tractatu de *Legibus* ostendimus.

Quilibet episcopus habet facultatem unum aut plures eligendi vicarios generales, vel nullum, si diœcesim solus per seipsum administrare possit, quod pluries tenuit Rota, et Congr. concil. diei 11 febr. 1696 definiit. *Ferraris*, v° *Vic. gen.*, art. 1, n. 5.

Quædam jam specialiter de juribus vicarii generalis diximus agendo de episcopo: alia plura illi applicari possunt, quia vicarius generalis una est persona moralis cum episcopo.

Vicario generali tota *generaliter* competit episcopi jurisdictionis, *quæ non est stricte contentiosa*.

Dicimus 1° *generaliter*, quia nonnulla jure communi excipiuntur, et a vicario generali fieri nequeunt nisi ex speciali mandato episcopi, v. g., beneficia conferre vel auferre, diœcesim visitare, litteras dimissorias, episcopo præsentem, dare, indulgentias concedere, censuras ferre et alia quæ videri possunt apud *Ferraris*, *Abelly*, *Ducasse*, *Mémoires du Clergé*, *Lequeux*, etc.

Dicimus 2° *quæ non est stricte contentiosa*, quia communiter admittitur, præsertim in Gallia, vicarios generales posse visitare, reformare, corrigere, absolvere, etc., ac proinde *summarie* seu *de plano* judicare, ut aiunt. Non autem adhibere possent citationes testium, eorum collationem aliasque judiciales formas, nec attingere causas quæ tales requirunt formas, ut officii inamovibilis privationem: hæc enim jurisdictionis stricte contentiosæ sunt, et ad solum officialem pertinent.

Eadem vero persona potest simul esse vicarius generalis et officialis: sic ordinariæ fit in Italia.

Jurisdictionis vicarii generalis communiter habetur ut ordinaria, quia vicarius generalis eadem est persona moralis cum episcopo. Nihilominus hæc jurisdictionis ab episcopo limitari et auferri potest, juxta concedentis arbitrium. Idcirco vicarius generalis tenorem litterarum suarum percallere et nunquam excedere debet.

Ex eo quod vicarius generalis sit eadem persona moralis cum episcopo, sequitur non dari appellationem proprie dictam ab uno ad alterum, et episcopo moriente, vel quo-

quo modo jurisdictionem amittente, eo instanti omnem vicarii generalis jurisdictionem expirare.

In omni cœtu ecclesiastico vicarius generalis primum tenet locum, ut pote repræsentans episcopum.

Possunt insuper episcopi foraneos habere vicarios, in oppidis suæ diœcesis residentes, quibus partem suæ jurisdictionis, vel totam suam jurisdictionem, sed pro determinata circumscriptione delegant: hi nonnisi improprie vicarii generales dicuntur, siquidem vices episcopi per universalem diœcesim, vel in omnibus causis gerere nequeunt.

Officialis, de quo in Tractatu *de Legibus* agetur, eodem titulo ac vicarius generalis ad hierarchiam jurisdictionis pertinet, siquidem contentiosam jurisdictionem episcopi modo generali exercet.

SECTIO SECUNDA. — De Canonicis.

In primis Ecclesiæ Christianæ temporibus omnes clerici dicebantur canonici, quia in canone vel in catalogo Ecclesiæ inscripti erant: decursu temporum, ii soli dicti sunt canonici a verbo græco *κάνων*, *regula*, qui vitam communem sub eadem regula ducebant, et nullis astringebantur votis. *Chrodegangus*, Metensis episcopus, primus videtur hujusmodi canonicos iastituisse versus medium octavi sæculi; fere omnes alii episcopi simile habuerunt institutum; et sic ubique fuerunt canonici in ecclesiis cathedralibus, in quibus scilicet episcopi suam habebant cathedram, vel in aliis ecclesiis quæ dictæ sunt collegiatae, quia cœtus canonicorum vocabatur collegium: vocatus est etiam capitulum, et sub eo nomine generaliter designatur.

Quoniam vita communis et regularis canonicorum decursu annorum fere ubique desierat, prodiere viri insignes, qui eos monasticis votis astringere voluerunt, ut Petrus Damianus in Italia, Ivo Carnutensis in Gallia, Ecbertus Eboracensis in Anglia. Cum vero non omnes hoc vitæ genus amplecti consenserint, facta est divisio inter canonicos

regulares sub præposito viventes, et canonicos sæculares, qui bona sua retinent et seorsim vivunt.

Canonici ergo sæculares, de quibus hic agitur, sunt, juxta canonistarum definitionem, clerici jus perpetuum habentes occupandi sedem in choro, sedendi et suffragium emittendi in cœtibus capitularibus ac percipiendi certam partem reddituum ecclesiasticorum, cum onere operam præstandi solemnitati divinorum officiorum in ecclesia cathedrali aut collegiata. Hæc ex dicendis elucidabuntur. Corpus canonicorum dicitur capitulum.

Agemus 1º de constitutione capitulorum apud nos in præsentis rerum statu; 2º de capitulorum dignitatibus et officiis; 3º de juribus et prærogativis canonicorum; 4º de eorum obligationibus, sede occupata; 5º de eorum obligationibus et potestate, sede vacante; 6º de vicariis generalibus capitularibus.

P. I. — *De constitutione capitulorum apud nos in præsentis rerum statu.*

Sub præsentis Ecclesiæ disciplina solus pontifex Romanus erigere potest capitula cathedralium, siquidem solus potest instituire novas sedes episcopales et episcopos confirmare. An ipse solus possit etiam erigere collegiatas, disputatur inter canonistas.

Quod ad præsentem constitutionem capitulorum in Galliis spectat, hæc in primis notanda sunt: omnia antiqua capitula cathedralium, cum cunctis juribus suis, prorsus fuerunt suppressa simul ac sedes episcopales quibus erant annexa, per bullam *Qui Christi Domini*, diei 29 nov. 1801. Pius VII, eadem bulla, mandabat card. Legato ut » decerneret circa dignitates et canonicos cujuscumque » capituli juxta præscriptum sacrorum conciliorum effor- » mandi.... Ad quod præstandum amplissimas quasque ei » facultates, etiam subdelegandas, impertitur, necessarias » atque opportunas ad probanda statuta respectivorum » capitulorum. »

Huic mandato obtemperans card. Legatus, edidit, die

9 aprilis 1802, decretum in quo legitur : « Inter cætera » enim quæ nobis mandata sunt, alterum illud est, ut, » suppressis jam a Sanctitate sua antiquis omnibus galli- » cani territorii capitulis, nova in singulis metropolitanis et » cathedralibus ecclesiis, qua ratione fieri poterit, consti- » tuantur. Quod cum ita nobis commissum sit, ut facultas » quoque has partes subdelegandi per memoratas litteras » apostolicas nobis ipsis tributa fuerit. Ideo hujus facultatis » vigore archiepiscopis et episcopis Galliarum primo » futuris facultatem concedimus, ut posteaquam canonicè » instituti, ecclesiarum suarum regimen actu consecuti » erunt, capitulum in metropolitanis et cathedralibus respective » ecclesiis suis erigere ipsi possint, juxta formam » a sacris canonibus conciliisque præscriptam, et ab Ecclesia » huc usque servatam, cum eo dignitatum et canonicorum » numero, quem ad earundem metropolitanarum et cathedralium » utilitatem et honorem, attentis » rerum circumstantiis, expedire judicabunt.

» Ut vero in iisdem metropolitanis et cathedralibus » ecclesiis, in iis quæ ad capitula, ut supra erigenda spectant, » ecclesiastica disciplina servetur, iisdem archiepiscopis et » episcopis primo futuris curæ erit, ut quæ » pertinent ad eorundem capitulorum sic erigendorum » prosperum et felicem statum, regimen, gubernium, directionem, » divinorum officiorum celebrationem, cæremonias ac ritus in » iisdem ecclesiis earumque choro servandos, ac alia quælibet per » eorundem capitulorum dignitates et canonicos obeunda » munia, pro eorundem archiepiscoporum et episcoporum » arbitrio et prudentia, relicta tamen eorum successoribus » statutorum illorum immutandorum facultate, requisito prius » capitulorum respectivorum consilio, si, attentis temporum » circumstantiis, id utile et opportunum » judicaverint : in ipsis autem statutis vel » condendis vel immutandis, religiosa » sacrorum canonum observantia retineatur, usuumque ac » consuetudinum laudabilium antea vigentium, » presentibusque circumstantiis » accommodatarum, ratio habeatur. Quam quidem

» capitulorum erectionem, cæteraque omnia ad ipsa capitula » pertinentia singuli archiepiscopi et episcopi, cum » primum perfecerint, erectionis hujusmodi omniumque » hanc in rem constitutorum acta authentica forma » exarata nobis reddenda curent, ut ad perfectam apostolicarum » litterarum executionem huic nostro decreto inserere » possimus. »

Episcopi igitur, jure sibi concesso utentes, capitula in » respectivis ecclesiis suis metropolitanis vel cathedralibus » erexerunt, et condiderunt statuta quæ sibi visa sunt magis » accommodari *præsenti rerum statui*, et bono Ecclesiæ magis » congruere, *habita ratione circumstantiarum*. Sua acta » authentica miserunt ad card. Legatum, juxta ipsius » mandatum, non ad obtinendam ejus approbationem, quæ » nulatenus requirebatur. Ipse cardinalis, die 28 martii 1803, » respondens ad Rothomagensem archiepiscopum qui approbationem » sollicitaverat, dicebat gallice : « J'ai l'honneur de faire repasser à Votre » Eminence la copie des » statuts et réglemens qu'elle a faits pour son » église métropolitaine. Comme mon décret d'érection du » siège archiepiscopal de Rouen accorde expressément à » Votre Eminence les pouvoirs de former ces statuts en » définitif, il n'est besoin d'aucun acte subséquent d'appro- » bation de ma part. Aucun des autres évêques ne m'a » fait passer ces sortes de pièces réglementaires, mais » seulement copie de l'organisation générale, tant de leur » chapitre que des paroisses du diocèse ; copie dont j'ai » besoin pour la joindre à la bulle de circonscription des » diocèses de la France. » Attamen idem cardinalis specialiter » approbavit, die 27 nov. 1803, episcopo rogante, » statuta pro capitulo ecclesiæ Suessionensis condita, in » quibus agnoscuntur duo vicarii generales et octo canonici : » vicarii generales necessario possident dignitates decani et » archidiaconi.

In bulla *Paternæ charitatis*, diei 6 oct. 1822, relativa » ad novam circumscriptionem dioceseon Galliæ, eadem » conceditur facultas episcopis sedium quæ eriguntur ; in » ea quippe legitur : « Porro cætera in iisdem apostolicis

» litteris anni 1817 statuta et ordinata, præsertim pro
 » capitulorum et seminariorum erectione, ac pro tempo-
 » raria administratione locorum novis diocesisibus attri-
 » butorum, donec antistites possessionem suarum eccle-
 » siarum rite susceperint, firma et integra perstare volu-
 » mus atque decernimus; utque eorundem capitulorum
 » statui et regimini feliciter atque expeditius prospiciatur,
 » archiepiscopi et episcopi pro singulis canonicorum col-
 » legiis statuta decernent et ab ipsis observari curabunt:
 » cum primum vero capitulorum formam et erectionem
 » perfecerint, omnium hanc in rem gestorum documen-
 » tum ad nos mittent. »

Omnnes episcopi post utrumque concordatum an. 1801 et 1822 pro capitulis suarum respectivarum ecclesiarum condiderunt statuta omnia substantialiter similia, ea miserunt, juxta præscriptionem, ad Legatum vel ad Papam. Pleraque a diversis quæ sibi successerunt guberniis pro foro civili fuerunt approbata, et nulla intervenit reclamatio authentica: ergo habent vim legis tum in foro ecclesiastico, tum in foro civili.

Hinc sequitur exemptiones capitulorum cathedralium, ante rerum perturbationem jam strictis limitibus arctatas, nunc omnino abrogatas esse etiam pro foro ecclesiastico. Unde omnia jura et munia hodiernorum capitulorum apud nos definienda sunt primum statutis particularibus ab episcopo conditis, juxta mandatum card. Caprara vel Pii VII, anno 1822, dein jure communi, quatenus his statutis non opponitur.

P. II. — De capitulorum dignitatibus et officiis.

Tres præcipue sunt altiores canonicorum gradus, scilicet dignitas, personatus et officium.

Dignitas est quædam præ eminentia cum jurisdictione.

Duæ præsertim et antiquissimæ sunt dignitates, nempe archidiaconatus et archipresbyteratus.

Archidiaconus, sic dictus quia primitus caput erat diaconorum administrandis rebus externis prepositorum, est

vicarius natus episcopi, ejus oculus, ut ait Concil. Trid., sess. 24, cap. 12 de Reform. In quibusdam ecclesiis unus tantum erat archidiaconus, in aliis communiter apud nos plures.

Initio potestas archidiaconorum erat mere delegata, et ad nutum episcopi revocabilis: « Deinceps eo usque progressi sunt (*archidiacon*) ut propriam atque ordinariam obtinerent jurisdictionem, ac jura etiam invaderent quæ propria erant episcoporum. Tantam hanc archidiaconorum potestatem episcopi tollendam aut minuendam curarunt, et nunc vix umbra ejus et imago superest. » *Devoti*, t. 1, p. 237.

Archidiaconus episcopo quasdam functiones Ordinis sui exercenti, v. g., olea sancta consecranti et Ordines conferenti assistere debet. Cæterum cum nunc totam habeat suam auctoritatem ex mandato episcopi, caveat ne illius limites excedat.

Archipresbyter erat olim princeps presbyterorum et variæ erant ejus prærogativæ variaque officia. Nunc nihil aliud est in Gallia quam decanus plures sub se habens decanos, vel ita denominatur quia est canonicus cui ab episcopo defertur administratio parochiæ cathedralis capitulo unitæ.

Quoniam omnia ex voluntate episcopi tenet, tenorem decreti episcopalis eum constituentis apprime noscere et sequi debet. Personatus, qui etiam sæpe minus proprie vocatur dignitas, est honor præ eminentiæ, sine jurisdictione, qualis videtur apud nos præcentor.

Officium est nuda rerum ecclesiasticarum administratio quæ præcipue competit theologo et penitentiario. Ex concilio Lateran. IV et Trid., sess. 5, de Reform. cap. 1, in omnibus capitulis cathedralium ab episcopo, de capituli consilio, creari deberet theologus, qui sacras Scripturas explicare et theologiam clericos docere teneretur; et ex sess. 24, de Reform. cap. 8, penitentiarius qui confessiones audire deberet.

P. III. — *De juribus et prærogativis canonicorum.*

1° Collatio canonicatum in cathedralibus olim pertinebat, jure communi, ad episcopum et capitulum simultaneæ, ut probatur ex Glossa in cap. 31, tit. 6, lib. 1 Decretal., et ex canonicarum testimoniis : in pluribus tamen ecclesiis mos invaluerat ut jus istud ad solum episcopum, et in aliis ad solum capitulum pertineret; quæ consuetudo per quadraginta annos præscribi poterat, ut communiter dicunt auctores. In Gallia rex solebat nominare ad primum canonicatum in singulis capitulis vacantem post suum adventum ad thronum, et post juramentum fidelitatis novi episcopi; quæ nominationes vocabantur *de joyeux avènement et de serment de fidélité*. Statim concedebatur diploma regium, vi cujus vir ecclesiasticus illud possidens primum titulum vacantem obtinebat. Ludovicus XVIII et Carolus X usi sunt veteri hac consuetudine, quæ juxta *d'Héricourt*, a Germania, ubi erat antiquissima, transiit in Galliam currente decimo sexto sæculo; eam vero sibi non vindicaverat Napoleo, nec eam invocat Ludovicus-Philippus. Nunc igitur episcopi omnes nominant canonicos sicut parochos.

Gravis hic moveri potest quæstio, an videlicet episcopus constituere possit canonicos ultra numerum titularum a gubernio fundatorum, jura ac prærogativas verorum canonicorum eis tribuendo, cum obligatione eadem sufferendi onera : pars affirmativa probabilior videtur, quia præbendæ ad essentiam jurium spiritualium pertinere nequeunt : verum solus Pontifex maximus certo hac de re pronuntiare potest.

At mos invaluit ut episcopi, pro libitu, canonicis proprie dictis addant canonicos quos vocant *honorarios*, quibus insignia conceditur canonicorum deferre et sedere in choro cathedralis si velint; nulla autem eis assignatur pensio, nec ideo eis incumbunt obligationes præbendæ annexæ.

2° Concil. Trid., sess. 24, cap. 12 de Reform. statuit

quod in omnibus ecclesiis cathedralibus canonicatus haberent annexum ordinem presbyteratus, diaconatus vel subdiaconatus, et dimidia pars saltem essent presbyteri. Nullus igitur fieri potest canonicus in aliqua cathedrali, nisi vigesimum secundum ætatis annum attigerit et ordinem subdiaconatus susceperit. Nunc gubernium Gallicum exigit ut quilibet canonicus sit sacerdos.

3° Canonici cathedralis semel instituti tenentur, intra duos menses a die adeptæ possessionis, professionem fidei facere, non solum coram episcopo aut vicario ejus generali, sed etiam coram capitulo, ut expresse habet concil. Trid., sess. 24, cap. 12 de Reform.; et sede vacante, hæc fidei professio fieri debet coram vicario capitulari, qui jurisdictionem episcopalem exercens representat ordinarium, et coram capitulo. Canonici autem ex pluribus Cong. concil. decisionibus et canonicarum interpretationibus, hanc professionem facere tenentur per seipos personaliter et non per procuratorem. Unde qui sumit possessionem per procuratorem, fidei professionem emittere tenebitur in persona; et si eam emisisset Romæ coram vicario generali, illam repetere teneretur coram ordinario et capitulo statim atque in loco residentie advenisset, ut definit supradicta Cong. die 22 sept. 1696, et docet *Bened. XIV*, Inst. 60, n. 3, qui *ibid.*, n. 7, ait hanc legem de facienda fidei professione per consuetudinem etiam constantem non solvi, sed solum per expressam exemptionem.

4° Convocatio capituli fieri debet, juxta morem solitum, a digniori seu præside, qui negotia proponit et suffragia colligit : si fuerit absens, hæc convocatio spectat ad sequentem in dignitate. Qui autem capitulum convocat, explicare non tenetur materiam convocationis in ipsa convocatione, ut declaravit Cong. conc. die 12 martii 1655.

5° Eadem cong., in variis responsis, censuit 1° licentiam episcopi non requiri ad convocandum capitulum, ubi mos est illud absque tali licentia convocandi; 2° in eo casu episcopum, et *a fortiori* vicarium ejus generalem, jus non habere talem convocationem prohibendi, nisi ex

justa causa; 3° eum cogere non posse canonicos ad significandum sibi quid tractare velint in capitulo, sed exigere posse ut exemplar resolutionum capitularium sibi exhibeatur, quia ipsius est vigilare ne fiant a capitulo resolutiones juri suo contrariæ; 4° eum jus non habere convocandi capitulum pro actibus capitularibus qui spectant ad capitulum ut capitulum: nam in illis actibus remanere debet jurisdictio et potestas capituli, si qua ei competat, illæsa et integra, ut statuit concil. Trid., sess. 25, cap. 6 de Reform.; 5° episcopum vero illud semper convocare posse per se vel per vicarium generalem, pro casibus in quibus, juxta sacros canones, illius votum vel consilium exquirere tenetur, et pro aliis ad ipsius dignitatem spectantibus; et tunc in eo præsidere debet cum omnibus prærogativis suis, vel præsidet vicarius generalis et primam sedem occupat: sed neuter habet jus suffragii, nisi sit simul canonicus, quia hoc spectat solum ad eos qui sunt de capitulo. Ita Cong. conc. die 13 julii 1694. Nunc vero in Gallia, ex statutis virtute decreti card. Caprara et bullæ 1822 conditis, vicarii generales dicti titulares ad gremium capituli pertinent, et jus suffragii exercent. Item episcopus, qui naturalis est capituli præses; et sic fieri consuevit.

6° Si legitima exstat consuetudo ut episcopus vel vicarius ejus generalis in omnibus interveniat capitulis, etiam in eis quæ ad solum spectant capitulum, debet servari, inquit *Ferraris* et multi apud ipsum, v^o *Capit.*, art. 1, n. 17. Excipitur tamen nisi in capitulo agendum sit de proprio episcopi vel suorum interesse, tunc episcopus vel vicarius generalis, qui convocationem fecit et rem proposuit, statim exire debet et capitulares relinquere solos ut ipsi libere rem discutiant et resolutionem emittant. Sed nec hæc exceptio stricte nunc admittitur in Gallia, cum nova statuta tribuant episcopo generaliter facultatem interveniendi in cunctis capitulis, sine ulla exceptione, per se vel per vicarium generalem.

7° Capitulum potest, sine consensu episcopi, condere statuta de his quæ ad specialia ipsius negotia respiciunt,

aut proprios capitulares concernunt, v. g., ut certis temporibus ad capitulum non vocati conveniant, ut tali ordine vel ad pulsum hujus aut illius campanæ ad chorum aut ad capitulum convocentur; pro honorum communium, si quæ habeant, administratione, pro canonicorum defunctorum exsequiis vel anniversariis, et aliis hujusmodi. Ita communiter canonistæ, ut videre est apud *Fagnanum*, t. 1; *Ferraris*, v^o *Capit.*, art. 3, n. 1, etc. Non vero facere potest, sine consensu episcopi, statuta quæ obligent extraneos, sive totam diocesim, vel ad communem ecclesiæ cathedralis statum aut jura vel alia negotia ardua respiciant, vel illius ecclesiæ constitutiones aut consuetudines immutent, vel novas inducant; episcopus enim est caput canonicorum sicut aliorum clericorum totius diocesis: capitulum igitur nihil extraordinarium sine illius consensu agere potest. Imo in præsentibus rerum adjunctis capitulum nihil agere aut decernere potest sine consensu episcopi.

8° Ut actus capituli sint validi quatuor requiruntur conditiones, ex variis canonistis, scilicet 1^a ut canonici legitime sint convocati, nempe ab episcopo aut vicario ejus generali, vel a decano, aut, defectu ejus, ab alio antiquiori: circa modum convocandi nihil statuitur in jure, et ideo sequenda est consuetudo uniuscujusque ecclesiæ; alibi enim fit convocatio per sonum campanæ, alibi per litteras, alibi viva voce, quod nunc facile est ob exiguum eorum numerum: locus solet esse determinatus; verum si alibi, modo in loco honesto, convocatur capitulum, actus nihilominus erit validus, et episcopus illud in propria aula convocare potest, nisi habeat controversiam cum ipso capitulo; demum a nemine convocari debet tempore divinorum officiorum, nisi ob causas accidentales et extraordinarias; 2^a ut omnes jus suffragii habentes convocentur, nisi sint absentes: si autem capitulum diebus determinatis coadunari soleat, qui ad illud non eunt, prætereundum nequeunt se non fuisse convocatos; 3^a ut negotia capitulariter expediantur, id est, ut omnes sint congregati, suffragia libere emittant post deliberationem in communi;

non sufficerent enim suffragia a singulis canonicis seorsim sumptis extra capitulum data; 4^a ut major pars canonicorum præsentium in capitulo consensum præbeat; id enim sequitur ex natura corporum deliberantium in quibus major pars negotia terminat, nisi aliter expresse fuerit statutum, ut in collegio cardinalium pro electione Papæ.

De eorum prærogativis.

1° Canonicus alicujus ecclesiæ urbis Romæ dignior est quolibet alio canonico etiam cathedralis, cujus capitulum est exemptum. Sic declaravit Cong. conc. apud *Ferraris* citata, v^o *Canonic.*, art. 7, n. 1.

2° Ex pluribus Cong. rit. decretis constat, 1° canonicos cathedralis in omnibus et per omnia præferendos esse magistratibus sæcularibus, prius a prædicatore salutandos et thurificandos, tam in cathedrali quam in aliis ecclesiis in quibus simul conveniunt, et ubi talis existit consuetudo; 2° canonicos cathedralis, cum extra suam ecclesiam nullam habeant jurisdictionem, si incedant uti singuli, habentibus jurisdictionem et magistratibus cedere teneri, præsertim si de consuetudine in contrarium non constet; 3° canonicos cathedralis ut corpus incedentes, semper alios canonicos etiam in propria eorum ecclesia præcedere, quia ecclesia cathedralis alias ecclesias vincit in dignitate, et capitulum, ut senatus episcopi, aliis clericis præcellit; 4° canonicos et presbyteros ecclesiæ cathedralis, propter eandem rationem, omnes parochos aliosque clericos parochialium ecclesiarum præcedere in processionibus atque aliis functionibus, etiam in propriis ipsorum parochorum ecclesiis; 5° canonicos cæterosque sæculares clericos semper præcedere regulares, etiam in ipsorum regularium ecclesiis; 6° canonicos incedentes ut singulos non præferendos esse parochis, sed procedentes capitulariter antecedere etiam abbatibus benedictis. Vide *Ferraris*, loco citato.

3° Eadem Cong. respondit, diebus 29 nov. 1603, 15 maii 1610, 9 jan. 1608, etc. 1° canonicos prius factos, aliis

postea admissis, etsi doctis vel ætate provectoribus, anteferendos esse; 2° ubique canonicos cathedralis, licet doctores non sint, præferendos esse aliis presbyteris non canonicis, licet sint doctores; 3° canonicos digniores occupare debere sedes quæ sunt viciniores sedi episcopali; 4° canonicum celebrantem, ratione paramentorum et officii, primam habere sedem et primum locum chori, supra canonicos et dignitates; 5° canonicos vestibus sacris paratos præcedentiam habere supra vicarium generalem; secus vicarium generalem eos præcedere, dummodo non sit de eorum numero, quia vicarius generalis canonicus, dum sedet ut canonicus, servare debet locum suæ receptionis et in habitu canonicali; nova autem statuta volunt generaliter ut vicarii generales *in titulo*, tanquam capituli duces, canonicos in omnibus præcedant; 6° canonicum factum episcopum, cum retentione canonicatus, omnes canonicos et dignitates etiam antiquiores præcedere.

4° Canonici ægrotantes sacramenta Extremæ-Uctionis et sacri viatici a parochio cathedralis suscipere debent, si in territorio ejus suam residentiam habeant, ut omnes doceant auctores; et a parochio domicilii, si in aliena parochia habitent, vel infirmitate deprehensi fuerint, ut Cong. concilii pluries decrevit: si contrarium alibi videatur dixisse, id intelligendum est de contraria consuetudine quam noluit reprobari. Mos Cenomani receptus est quod præses capituli omnibus canonicis, sive intra limites ecclesiæ cathedralis, sive in aliis parochiis civitatis degentibus, ultima administret sacramenta: quo autem fundamento innitatur hæc consuetudo juri communi opposita, et cujus sit antiquitatis, ignoramus.

5° Canonici cathedralis, intra limites alterius parochiæ decedentes, non electa sibi sepultura, sepeliendi sunt in cathedrali, si in ea proprium sit canonicorum sepulcrum, ut censuit Cong. conc. die 12 maii 1685; imo etiamsi proprium hujusmodi non sit sepulcrum, probabilius etiam sepeliri debent in cathedrali seu cæmeterio cathedralis, ut docet *Ferraris*, v^o *Canonic.*, art. 8, n. 20, allegans decisionem Cong. rit. et dicens in utroque casu solvenda esse

jura parochialia parochi domicili. Cenomani canonici, sive titulares, sive honorarii, in aliis parochiis civitatis decedentes, non electa sibi sepultura, sepeliuntur a capitulo perinde ac si in territorio cathedralis discessissent, nihil solvitur neque parochi cathedralis neque parochi domicili, et cadaver levatur parochi minime requisito.

P. IV. — *De obligationibus canonicorum, sede occupata.*

Præcipuæ canonicorum obligationes reducuntur ad residentiam, officium chori, missam conventualem et assistentiam episcopo debitam.

De residentia.

1° Concil. Trid., sess. 24, cap. 12 de Reform., statuit quod « non liceat (canonicis), vigore cujuslibet statuti aut » consuetudinis, ultra tres menses... quolibet anno abesse, » salvis nihilominus ecclesiarum constitutionibus, quæ » longius servitii tempus requirunt, alioquin primo anno » privetur unusquisque dimidia parte fructuum : » secundo anno privandus est omnibus fructibus, et post triennium, « crescente contumacia, contra eum, juxta sa- » crorum canonum constitutiones, procedatur, » id est, ut aiunt omnes canonistæ, privetur ipso canonicatus titulo.

2° Ex præcedentibus concilii Trid. dispositionibus in Gallia receptis, et ex pluribus sacræ Cong. conc. decretis apud *Fagnanum* et *Ferraris* relatis, sequitur 1° canonicos abesse non posse ultra tres menses in toto anno; 2° non omnes simul abesse posse, quia illi menses vacationis conceduntur canonicis, non vero capitulo: curandum est igitur ut ecclesia convenienti servitio non destituatur; 3° tres menses sensu obvio accipiendos esse, ac proinde nonaginta dies continuos aut interpolatos continere; 4° ad eos constituendos non computandas esse horas cujuslibet diei, sed dies integros in quibus servitium ecclesiæ consuetum non fuit præstitum; 5° eos qui sic absunt, quotidianas non percipere distributiones, si existunt, sed

duntaxat præbendam, id est nunc apud nos, honorarium a gubernio solutum; 6° qui ultra tres menses continuos vel interruptos absunt, ad restitutionem pro ratione absentia minoris uno anno teneri; si vero absentia fuerit unius anni, ad dimidiam partem; si duorum annorum, ad totum restituendum tenentur, sed tantum post episcopi sententiam, ut indicat verbum *privetur*, et id, non absolute requisita admonitione prævia, quæ in citato decreto non præcipitur. Præcipitur vero ad auferendum titulum, ut supponunt hæc verba, *crescente contumacia*. Vide edictum regium diei 13 martii 1832, art. 4, art. 8 legis diei 23 aprilis 1833, et responsum ministri cultuum die 28 decembris 1847, ad episc. Andeg., ex iis edict. et responso, honorarium reducitur ratione absentia.

3° Ut canonici abesse possint, intra diocesim, tribus mensibus a concilio permissis, non requiritur capituli aut episcopi licentia, nisi forsitan quoad tempus eligendum, ne officium consuetum aliquid detrimenti ex plurium absentia patiat. Nec requiritur aliqua causa: sola recreatio sufficit, ut pluries declaravit Cong. conc. præsertim die 4 maii 1737; ad absentiam vero extra diocesim licentia episcopi est necessaria, ut eadem censuit Congregatio. Pariter omnis absentia ultra tres menses permitti debet ab episcopo, qui prius causam cognoverit et probaverit. *Reiffenstuel*, l. 3, t. 4; *Ferraris*, v° *Canonicus*.

4° Tres menses vacationis permissi incidere non debent in Natale Domini, in Pascha, vel in similes magnas solemnitates earumque octavas, scilicet Natalis Domini, ejus Resurrectionis, Pentecostes et Corporis Christi, neque in tempus Adventus aut Quadragesimæ; neque canonici ultra tertiam partem capituli simul abesse possunt, ut Cong. concil. definiit, die 12 julii 1631.

5° Si legitima adsit causa, episcopus concedere potest canonicis ut absint per quatuor menses, ut docent generaliter canonistæ et decisum fuit a Cong. conc., referentibus *Barbosa*, *Fagnano*, *Ferraris*, etc.

6° Sunt autem causæ ob quas major vel indefinita permitti potest absentia, scilicet: 1° Christiana charitas, ut

si canonicus a loco domicilii discedat ad adjuvandum proximum indigentem, ad terminandas lites; 2° urgens necessitas, nempe si aeris intemperies, corporis infirmitas, saviens persecutio absentiam canonici suadeat: ad eam causam reducitur pia peregrinatio, v. g., Romam, Jerusalem, cum licentia episcopi; 3° debita obedientia, puta si Papa canonicum a residentia dispenset ut negotiis Ecclesiae vel sedis Apostolicae incumbat, vel si episcopus unum aut alterum canonicum sibi assumat pro negotiis dioecesis, ut in Decretal. l. 2, cap. 7 et 15, conceditur; 4° evidens Ecclesiae vel reipublicae utilitas, v. g., ut adeat synodum generalem, provincialem aut dioecesanam, ut theologiae per quinquennium studeat, ut eam quamdiu voluerit doceat. *Ferraris*, v° *Canonic.*, art. 5, n. 37.

7° Canonici ex juxta causa absentes aliquem sibi substitutum, qui ecclesiae pro ipsis deserviat, relinquere non tenentur, ut Cong. concil. declaravit, et in hoc conditio canonici longe melior est conditione curati.

Multa alia ad residentiam et distributiones quotidianas respicientia hic consulto omittimus, quia, in praesenti reum ordine, sunt sine objecto.

De officio chori.

1° Concilium Trid., sess. 24, cap. 12 de Reform., ait de canonicis: « Omnes vero divina per se, et non per substitutos, compellantur obire officia... atque in choro ad psallendum instituto, hymnis et canticis Dei nomen reverenter, distincte devoteque laudare. » Nullo fundamento diceretur aut dispositionem hanc non esse claram, aut in Gallia non fuisse receptam, aut mutatione rerum fuisse abrogatam, aut canonicos esse in numero insufficienti; nam Cong. concil. definiit, die 13 martii 1696, canonicos, etsi paucos, puta duos vel tres, officium in choro canere aut recitare teneri.

Attamen in Gallia, ubi episcopi nova condentes statuta juxta facultatem sibi concessam, putaverunt hanc obligationem, propter varias rationes, ad levem officii partem,

vel etiam ad solam missam capitularem, reducendam, videtur hanc praxim tuta conscientia retineri posse, licet sane optandum foret laudes Deo melius in choro persolvi.

2° Canonici muneri suo non satisfaciunt, si solum divinis officiis per alios cantatis aut recitatis intersint in choro; sed tenentur alta voce, pro posse suo, canere aut recitare cum magno pietatis studio, ut solide ac fuse, cum omnibus canonicis, probat *Bened. XIV*, Instit. 107, § 3, fortiter damnans eos qui otiosi velut simulacra muta in sedibus suis immorantur. Eadem habet in const. *Cum semper*, diei 19 aug. 1744, § 24, dicens eos qui ita se gerunt, id est, qui assistunt in choro *absque divince psalmodiae cantu, praebendarum et distributionum non facere fructus suos*; idque clarius explicat in Brevi diei 19 januarii 1748, asserens canonicos choro assistentes, minime vero canentes psallentesve, nullo pacto ex praebendis et distributionibus facere fructus suos, atque ideo restitutioni obnoxios esse. Sic expresse idem pontifex, de Synodo dioecesana, l. 11, cap. 3, n. 8, et l. 13, cap. 9, n. 21.

3° *Suarez*, *Bonacina*, *Concina*, *Collet*, *S. Ligorius*, lib. 3, n. 675, et alii communiter docent 1° mortaliter peccare canonicos qui notabiliter absunt a choro ultra tempus a concilio Tridentino permissum, et venialiter tantum si per breve tempus, v. g., tres aut quatuor dies absint. *S. Th.* et alii communiter tenent episcopos non obligari ad chorum, quia sic fert consuetudo; et aliunde majoribus vacare debent negotiis quae assistentiam officio chori non compatiuntur.

4° Loquendo de choro in genere multi dicunt, et *S. Ligorius* contendit hanc sententiam esse communiorem, eum qui submisce partem officii recitat, alteram partem audiendo, obligationi divinum officium recitandi satisfacere, sed canonicum sic recitantem non satisfacere, quia psallere tenetur; et *Bened. XIV* affirmat eum restituere teneri, non solum distributiones, sed fructus praebendae tempore hujusmodi recitationis respondentem. Excipitur si ob infirmitatem aliter facere non possit. Eadem ratione arbitramur episcopum permittere aut tolerare posse ut omnes